

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Охорона праці в галузі
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Магістр 051 Економіка Освітньо-професійна програма « Керівництво персоналом та економіка праці », « Економіка та адміністрування в охороні здоров'я »
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2020-2021/ 1 семестр / 1 курс магістр
Викладач	Марченко О. А.
Профайл викладачів	http://fim.mdpu.org.ua/fakultet-informatiki-matematiki-ta/kafedra-ekonomiky-ta-gotelno-restorannogo-biznesu/sklad-kafedry/marchenko-oksana-anatoliyivna/
Контактний тел.	
Е-mail:	marchenkokseniya1@ukr.net
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=3719
Консультації	<i>Очні консультації:</i> згідно графіку роботи кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Програму навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» складено відповідно до освітньої програми «Керівництво персоналом та економіки праці», «Економіка та адміністрування в охороні здоров'я».

Навчальна дисципліна належить до циклу базових дисциплін.

Вивчення нормативної дисципліни «Охорона праці в галузі» базується на знаннях безпеки, отриманих студентами при освоєнні навчальних програм освіто-кваліфікаційного рівня бакалавр.

Контроль за видами діяльності студентів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем за тестами після засвоєння ними окремо другого модуля.

За результатами суми балів, набраних за двома модуля, періодичні контрольні точки, виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є законодавчі та нормативно-правові, організаційно-технічні і санітарно-гігієнічні основи охорони праці, необхідні для виконання майбутніми фахівцями професійних обов'язків у напрямку забезпечення належних безпечних і здорових умов праці на окремих робочих місцях і у невеличких підрозділах (трудових колективах) з урахуванням особливостей майбутньої професії і можливих первинних посад бакалаврів.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою навчальної дисципліни є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та

колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завданнями вивчення дисципліни є: забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Загальні компетентності:

- Наполегливість у досягненні мети.
- Глибоке розуміння взаємовпливу економічних явищ і процесів, усвідомлення соціальної важливості професії економіста. Мотивація до чесної та продуктивної роботи, професійного і особистісного вдосконалення.
- Здатність обґрунтувати доцільність і впровадити інвестиційно-інноваційні проекти для організації власного бізнесу, розвитку галузей економіки та державної економічної системи.
- Здатність проводити експерименти із розробленими моделями.
- Уміння визначати економічні ризики підприємства, здійснювати заходи щодо їх зниження.
- Здатність опрацьовувати якісні і кількісні дані щодо діяльності підприємства, визначати галузеву економічну динаміку.

2. Фахові компетентності спеціальності:

- Здійснювати аналіз управлінських процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
- Використовувати різноманітні інформаційні джерела та наукові надбання (принципи, методи, технології та ін.) для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
- Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології та бази даних.
- Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
- Пояснювати природу та зміст основних управлінських явищ і процесів.
- Застосовувати набуті знання у різних економічних ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти в економіці та менеджменті та формувати обґрунтовані правові висновки щодо здійснення управлінської діяльності.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

- положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці під час виконання виробничих та управлінських функцій;
- основних принципів державного нагляду і контролю у сфері охорони праці;
- системи управління охороною праці у галузі і на підприємстві (в організації); галузевих норм, організаційно-технічних заходів і засобів щодо захисту працівників від впливу небезпечних і

шкідливих факторів для типових підприємств та організацій галузі;

- порядку розслідування, реєстрації, облік та аналіз нещасних випадків і професійних захворювань;
- порядку і напрямів забезпечення пожежної безпеки на галузевих об'єктах;
- базових принципів і механізму забезпечення соціальних гарантій працівників, пов'язаних з безпекою праці.
- поставити завдання та організувати процедуру проведення визначення професійних (виробничих) ризиків, загроз на робочих місцях;
- здійснювати управління охороною праці (професійними ризиками) у межах своєї компетенції; реалізовувати базові принципи і методи створення безпечних технологій, обладнання, приладів і систем, а також проведення робіт і надання послуг;
- обґрунтувати вибір і впроваджувати безпечні технології і обладнання в галузі діяльності; приймати участь у розробці та впровадженні заходів щодо усунення причин нещасних випадків, професійних захворювань та ліквідації наслідків аварій на виробництві;
- впроваджувати організаційні і технічні заходи з метою поліпшення стану виробничого середовища та безпеки праці;
- розробляти і впроваджувати систему забезпечення пожежної безпеки на об'єктах, що відповідають рівню первинної посади магістра (спеціаліста).

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	16 год.	14 год.	60 год.

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Жодні форми порушення академічної доброчесності. Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені лабораторні, практичні або семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю («Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького»).

Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни («Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького»).

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ПРАВОВІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ І ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ						
12	Тема №1. Нормативно-правові основи охорони праці у галузі.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-6			Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
10	Тема №2. Система управління охороною праці в галузі	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-6			Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
12	Тема №3. Економічні методи управління охороною праці	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-6			Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
12	Тема №4. Розслідування, реєстрація, облік нещасних випадків і аварій на виробництві.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-6			Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

БЛОК 2**СПЕЦІАЛЬНІ РОЗДІЛИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

12	Тема №5. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-6			Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема №6. Основи безпеки праці в галузі	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-6			Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема №7. Основи електробезпеки	Лекція (2 год.) Практичне заняття (0 год.) Самостійна робота (6 год.)	1-6			Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема №8. Основи гігієни та виробничої санітарії	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-6			Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Назва теми	Зміст лекції
Тема №1. Нормативно-правові основи охорони праці у галузі.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасний стан охорони праці в Україні. 2. Завдання та структура охорони праці. 3. Промислова безпека як галузь виробничих і суспільних взаємовідносин. 4. Законодавство України та міжнародні норми в галузі охорони праці та промислової безпеки.
Тема №2. Система управління охороною праці в галузі	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна структура управління охороною праці. 2. Системний підхід та аналіз при організації охорони праці на виробництві. 3. Мета, завдання та структура системи управління охороною праці на підприємстві. 4. Документи і рекомендації щодо удосконалення існуючих систем управління охороною праці в Україні.
Тема №3. Економічні методи управління охороною праці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економічні аспекти охорони праці. 2. Аналіз умов праці. 3. Розслідування та облік професійних захворювань. 4. Економічні методи управління охороною праці. 5. Економічне стимулювання в охороні праці. 6. Фінансування охорони праці.
Тема №4. Розслідування, реєстрація, облік нещасних випадків і аварій на виробництві.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Державне соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. 2. Розслідування та облік нещасних випадків. Аналіз виробничого травматизму. Розслідування та облік аварій. 3. Основні положення державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

	4. Відшкодування шкоди в разі ушкодження здоров'я працівників або в разі їх смерті.
Тема №5. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах	<ol style="list-style-type: none"> 1. Схема і алгоритм забезпечення ПБ об'єкта. Класифікація пожежонебезпечних та вибухонебезпечних зон. 2. Система організаційно-технічних заходів.
Тема №6. Основи безпеки праці в галузі	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні питання безпеки праці. 2. Засоби захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів. 3. План евакуації з приміщень у випадку аварії.
Тема №7. Основи електробезпеки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні поняття та визначення термінів електробезпеки. 2. Особливості ураження електричним струмом. 3. Класифікація виробничих приміщень з електробезпеки
Тема №8. Основи гігієни та виробничої санітарії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про виробничу санітарію та гігієну праці. 2. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них. 3. Санітарно-побутове забезпечення працюючих.

7.3 СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема №1. Нормативно-правові основи охорони праці у галузі.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

Тема №2. Система управління охороною праці в галузі	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема №3. Економічні методи управління охороною праці	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема №4. Розслідування, реєстрація, облік нещасних випадків і аварій на виробництві.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема №5. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема №6. Основи безпеки праці в галузі	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема №7. Основи електробезпеки	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема №8. Основи гігієни та виробничої санітарії	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема №1. Нормативно-правові основи охорони праці у галузі.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасний стан охорони праці в Україні 2. Завдання та структура охорони праці 3. Промислова безпека як галузь виробничих і суспільних взаємовідносин 4. Законодавство України та міжнародні норми в галузі охорони праці та промислової безпеки

Тема №2. Система управління охороною праці в галузі	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна структура управління охороною праці 2. Системний підхід та аналіз при організації охорони праці на виробництві 3. Мета, завдання та структура системи управління охороною праці на підприємстві 4. Документи і рекомендації щодо удосконалення існуючих систем управління охороною праці в Україні
Тема №3. Економічні методи управління охороною праці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економічні аспекти охорони праці 2. Аналіз умов праці 3. Розслідування та облік професійних захворювань.
Тема №4. Розслідування, реєстрація, облік нещасних випадків і аварій на виробництві.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розслідування та облік нещасних випадків. 2. Аналіз виробничого травматизму. 3. Розслідування та облік аварій.
Тема №5. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Схема і алгоритм забезпечення П Б об'єкта. 2. Класифікація пожежонебезпечних та вибухонебезпечних зон. 3. Система організаційно-технічних заходів.
Тема №6. Основи безпеки праці в галузі	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні питання безпеки праці. 2. Засоби захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів. 3. План евакуації з приміщень у випадку аварії.
Тема №7. Основи електробезпеки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні поняття та визначення термінів електробезпеки. 2. Особливості ураження електричним струмом. 3. Класифікація виробничих приміщень з електробезпеки.
Тема №8. Основи гігієни та виробничої санітарії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основи гігієни та виробничої санітарії 2. Поняття про виробничу санітарію та гігієну праці. 3. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них.

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$</p>
<p>Практичні</p>	<p>«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає</p>

<p>заняття</p>	<p>під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового</p>	<p>Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни.</p>

контролю	Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.
-----------------	--

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. - К, 2009 - 437 с.
2. Щедрий Я.І. Безпека життєдіяльності./ Я.І. Щедрий. – К.: кондор, 2009. – 265 с.
3. Супрович М.П. Безпека життєдіяльності. Практикум. / М.П. Супрович./ - К.: Кондор, 2007. – 156 с.
4. Основи охорони праці: Підручник. 3-е видання, доповнене та перероблене. К.Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний, Д. В. Зеркалов, Р. В. Сабарно, О. І. Полукаров, В. С. Козяков, Л. О. Мітюк, Ю. О. Полукаров. За ред. К. Н. Ткачука. – К.: Основа, 2011. – 448 с.
5. Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі: Загальні вимоги. [Електронний ресурс] Навчальний посібник. – К.: «Основа». 2011. – 551 с.
6. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред.. к.т.н., доц.. І. П. Пістуна. -Львів: «Тріада плюс», 2011 - 436 с